

УДК 355.58

ОРГАНІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ НА АЕС УКРАЇНИ.*Ткач Є.Р.**Сукач Р.Ю.***Львівський державний університет безпеки життєдіяльності**

На сьогоднішній день в Україні на чотирьох діючих атомних електростанціях (АЕС) експлуатується 15 енергоблоків загальною потужністю 13 880 МВт. Частка електроенергії, що вироблена на атомних електростанціях України становить 45-50 % від усієї виробленої електроенергії. Потенційні можливості нашої країни по створенню енергетичних потужностей на АЕС дозволяють зробити висновок про те, що в найближчі роки АЕС будуть залишатися базою енергетики України. Енергетична стратегія України на період до 2035 року передбачає зростання виробництва електроенергії в країні до 420,1 млрд. кВт/г. При цьому частка виробництва електроенергії на АЕС у 2035 році повинна скласти 52 % від загального виробництва електроенергії в Україні. Враховуючи складну економічну ситуацію в державі, важливою складовою забезпечення енергетичної безпеки країни є розвиток ядерної енергетики. Досвід світової ядерної енергетики та експлуатації в Україні реакторних установок вододіаляного типу дозволяє зробити вибір для добудови існуючих та нового будівництва енергоблоків із реакторними установками з водою під тиском (PWR/ВВЕР).

Досягнутий на АЕС України рівень безпеки відповідає всім вимогам МАГАТЕ. За даними світової статистики, що фіксуються в Головній службі даних небезпечних інцидентів (МНІДАС) великі аварії на АЕС де розміри вражаючих факторів досягають кілометрів є досить рідкісні. Тим не менш, у світі в середньому на рік відбуваються близько 2-3 подібних аварій. Як приклад аварій сьомого рівня за міжнародною шкалою INES є аварія на Чорнобильській АЕС (1986 рік) та аварія на АЕС “Фукусіма-1” (2011 рік). Проте, потенційну можливість підвищення рівня безпеки вітчизняних АЕС не вичерпано. Саме тому для підвищення ефективності роботи на АЕС України передбачається розроблення заходів з цивільного захисту. Цивільний захист на АЕС України забезпечує захист персоналу, території, навколишнього природного середовища і майна у випадку виникнення надзвичайних ситуацій, згідно з вимогами Кодексу цивільного захисту України - у мирний час, а також в особливий період. Для забезпечення управління та контролю виконання заходів щодо запобігання та дій на випадок виникнення радіаційної аварії чи надзвичайних ситуацій та порядку взаємодії з Комісіями з надзвичайних ситуацій ДП «НАЕК «Енергоатом» та комісіями з питань техногенно-екологічної безпеки та надзвичайних ситуацій регіонального та місцевого рівнів на АЕС створюється координуючий та постійно діючий органи управління системою аварійного реагування (САР). Безпосереднє керівництво діяльністю цивільного захисту на АЕС здійснюється генеральним директором. До повноважень САР належать питання організації та здійснення заходів цивільного захисту на АЕС – управління з питань аварійної готовності та реагування, та управління з питань аварійного реагування

(УПАГР). Управління з питань аварійної готовності та реагування, як структурний підрозділ АЕС, укомплектований персоналом відповідно до штатного розпису. Персонал забезпечується засобами зв'язку, комп'ютерною та офісною технікою, іншими матеріально-технічними засобами, а також службовими приміщеннями (з урахуванням обсягу покладених завдань і діючих норм). Координуючим органом управління САР АЕС є комісія з питань надзвичайних ситуацій АЕС (комісія з НС), яку очолює генеральний директор АЕС. Комісія з НС є постійно діючим органом, завдання, функції та склад комісії з НС визначаються в "Положенні про комісію АЕС" з питань надзвичайних ситуацій. Для управління силами САР АЕС, в умовах виникнення НС техногенного, природного, соціального характеру підготовлені внутрішній та зовнішній кризові центри, які приведені до "Вимог до внутрішнього та зовнішнього кризових центрів АЕС" НП.306.2.02/3.077-2003. Внутрішній кризовий центр АЕС розміщується на проммайданчику. Приміщення оснащено трьома режимами вентиляції повітря (чистої вентиляції, фільтрації та регенерації), системами водо-, теплопостачання і електроживлення, яке здійснюється від 2 незалежних джерел, а також автономного джерела електроживлення резервних дизельних електростанцій (РДЕС). Зовнішній кризовий центр ХАЕС розміщується в зоні спостереження, на відстані 4,3 км від проммайданчика. Приміщення оснащено двома режимами вентиляції повітря (чистої вентиляції та фільтрації), системами водо-теплопостачання і електроживлення. Електроживлення здійснюється від 2-х незалежних джерел, РДЕС та агрегатами безперервного живлення. Для удосконалення системи цивільного захисту на АЕС України потрібно виконати наступні дії:

- збільшити кількість працівників служби цивільного захисту на АЕС;
- проводити підготовку персоналу, особового складу аварійних груп і бригад, формувань цивільного захисту за розробленими графіками, планами, програмами;
- персонал АЕС забезпечити засобами індивідуального захисту, приладами радіаційної, хімічної розвідки та радіаційного контролю у відповідності до вимог ПКМУ від 19.08.2002 року №1200.
- для оповіщення персоналу і населення, що проживає в 5 км. зоні навколо "АЕС", створити локальні системи оповіщення. Оповіщення проводити через стійки електричного "СБ", за допомогою яких передається сигнал керування на кінцеві пристрої П-164А, що включають сирени, які знаходяться на проммайданчику АЕС і в населених пунктах 5 км. зони.

Література:

1. Кодекс цивільного захисту України *від 2 жовтня 2012 року №5403-VI*.
2. ПКМ України від 19.08.2002 року №1200 "Про затвердження порядку забезпечення населення і особового складу невоєнізованих формувань засобами радіаційного та хімічного захисту".
3. Розпорядженням від 18 серпня 2017 р. № 605-р "Енергетична стратегія України на період до 2035 року "Безпека, енергоефективність, конкурентоспроможність".
4. Офіційний сайт ДПНАК "Енергоатом" – <http://www.energoatom.kiev.ua/>.